

Functioneren en toekomst van het RPCAA

Bram van Dijk
Carolien van den Handel

Functioneren en toekomst van het RPCAA

Amsterdam, 20 september 2010

Bram van Dijk
Carolien van den Handel

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 De waarde van het RPCAA	5
1.1 Hoe kijken de partners tegen het RPCAA aan	5
1.2 Wat voegt het RPCAA toe	6
1.3 Wat gaat verloren als het RPCAA ophoudt te bestaan	7
2 Samenwerking in stuurgroep en werkgroepen	8
2.1 Organisatiestructuur	8
2.2 Samenstelling van stuurgroep en werkgroepen	10
2.3 Waardering van de samenwerking	10
2.4 Het landelijk overleg	11
3 ‘Veilig ondernemen doe je samen’	12
3.1 Introductie van huisstijl en logo	12
3.2 Communicatie naar buiten toe	12
4 Belangrijkste successen en resultaten	14
4.1 Het proces en de samenwerking	14
4.2 Concrete resultaten	16
4.3 Actieprogramma 2010	17
5 De veiligheidsmanager	19
5.1 Rol, positie en functie invulling	19
5.2 Wat gaat verloren als de functie van VM vervalt	20
6 Vergelijking met andere RPC’s	21
7 Samenvattende conclusies en advies	23
7.1 Het antwoord op de vragen	23
7.2 Aanbevelingen voor de toekomst van het RPCAA	25
Bijlagen	
Bijlage 1 Geïnterviewde leden van het RPCAA	30
Bijlage 2 Lijst met documenten	31

Inleiding

Het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing Amsterdam Amstelland (RPCAA) komt voort uit het Platform Criminaliteitsbeheersing Amsterdam (PCA). Dit Platform werd in 2003 opgericht om de veiligheid in het bedrijfsleven in Amsterdam te verbeteren. In 2007 hebben de Amstelland gemeenten zich aangesloten.

Het RPCAA is een netwerkorganisatie waarin publieke en private partijen samenwerken. Behalve de betrokken gemeenten zijn dat de politie, justitie, het georganiseerde bedrijfsleven en de werkgeversorganisaties.

Najaar 2007 is een Convenant opgesteld, waarin de partners overeenkomen samen te werken aan “het terugdringen van criminaliteit tegen het bedrijfsleven en aan het creëren van een veilig ondernemersklimaat”. Uitgangspunt is “de erkenning dat de aanpak van criminaliteit tegen het bedrijfsleven een gedeelde verantwoordelijkheid is van overheid en bedrijfsleven en dan samenwerking noodzakelijk is”.

Voor periode van het convenant is een veiligheidsmanager aangesteld. Deze heeft een onafhankelijke positie en is er voor alle partijen.

De looptijd van het convenant eindigt eind 2010. Voor die tijd moeten de partners een besluit nemen of en hoe zij verder gaan. Om dit gemotiveerd te kunnen doen is besloten een evaluatieonderzoek uit te laten voeren naar het functioneren van het RPCAA, de effectiviteit van de samenwerking en de rol van de veiligheidsmanager. Het Platform heeft, bij monde van de heer K. de Rooij en mevrouw M. Specker van de directie Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam DSP-groep opdracht verleend voor het uitvoeren van de evaluatie en het geven van een advies over de toekomst van het RPCAA.

De vraagstelling die DSP-groep voor de evaluatie heeft meegekregen luidt:

- *Hoe verloopt de samenwerking en communicatie tussen de betrokken organisaties in de stuurgroep en in de werkgroepen?*
- *Hoe wordt de samenstelling van stuurgroep en werkgroepen beoordeeld? Ontbreken bepaalde organisaties, bijvoorbeeld stadsdelen?*
- *Heeft de rol van de veiligheidsmanager vorm gekregen zoals omschreven in het convenant en de functieomschrijving? Wat zijn de sterke punten in de uitvoering van zijn werkzaamheden en wat zijn de knelpunten?*
- *Is het convenant een goed hulpmiddel om de samenwerking tussen de publieke en private organisaties vorm te geven? Is de rol van de betrokken organisaties duidelijk en hoe wordt deze rol gewaardeerd?*
- *Hoe wordt het werken met de huisstijl beoordeeld?*

Op grond van de beantwoording van deze vragen vraagt de opdrachtgever DSP-groep advies over:

- De continuering van het RPCAA.
- De toekomstige invulling van het convenant ten aanzien van de samenstelling en het functioneren van stuurgroep en werkgroepen en de rol van de betrokken organisaties.
- De toekomstige invulling van de rol en taken van de veiligheidsmanager.

Voor het beantwoorden van de gestelde vragen zijn tien interviews gehouden met leden van de stuurgroep en de werkgroepen Amsterdam en Amsteland en een interview met de veiligheidsmanager. De selectie van te interviewen personen is door de opdrachtgever gemaakt. De interviews met de vertegenwoordigers van stuurgroep en werkgroepen zijn grotendeels gecombineerd. Uitzondering vormden de gescheiden gesprekken met de bestuurder (telefonisch interview) en de beleidsmedewerkers van de gemeente Amsterdam, en de interviews met politie en VNO-NCW, waar de bestuurders het mandaat voor het gesprek bij de werkgroepleden hebben gelegd. Van deze beide organisaties zijn de bestuursleden dus niet persoonlijk geïnterviewd. In totaal hebben we met 18 mensen gesproken. Het overzicht van de geïnterviewden is in bijlage 1 opgenomen.

De conceptverslagen van de interviews zijn steeds teruggelegd bij de geïnterviewden met het verzoek deze te checken op juistheid en volledigheid. In twee gevallen hebben we geen feedback ontvangen.

We hebben geen individuele interviews in de rapportage opgenomen, maar deze direct verwerkt in een geïntegreerd verslag. Alleen waar dat zinvol is, vermelden we van welke organisatie een bepaalde mening of visie afkomstig is, maar over het algemeen brengen we de bevindingen naar voren zonder naar de herkomst te verwijzen. Een uitzondering vormt de informatie uit het interview met de veiligheidsmanager. Wanneer een opmerking zijn visie of ervaring betreft maken we hier wel expliciet melding van. De reden hiervoor is dat hij een andere positie heeft dan alle andere betrokkenen en het RP-CAA dus beschouwt vanuit een ander perspectief.

Naast het voeren van de interviews is een flinke hoeveelheid documenten doorgenomen. Deze werd ons overhandigd door de veiligheidsmanager. We hebben geen diepgravende analyse van deze documenten uitgevoerd, zij hebben vooral als achtergrondinformatie gefungeerd. Alle leden van het RPCAA beschikken bovendien zelf over de RPC documenten. Verslaglegging hiervan is dus overbodig. In de bijlage is een lijst met documenten opgenomen. Daarnaast is op internet gezocht naar evaluatierapporten van RPC's in andere regio's en naar cijfermateriaal. Het meest bruikbare document betrof een vergelijkend onderzoek uit 2006 naar de 23 RPC's die toen actief waren. De hoofdlijnen zijn in de rapportage verwerkt.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 beschrijven we hoe de partners het RPCAA waarderen en wat naar hun mening verloren zou gaan als het RPCAA zou ophouden te bestaan. Hoofdstuk 2 bevat het verslag van de meningen over de organisatiestructuur en de samenwerking binnen het platform. In hoofdstuk 3 beschrijven we wat men vindt van de huisstijl en het logo 'Veilig ondernemen doe je samen'. Hoofdstuk 4 geeft de visie van de partners weer op de belangrijkste successen en resultaten van het RPCAA. In hoofdstuk 5 geven we weer wat de mening van de RPC leden is over het functioneren van de veiligheidsmanager, en zijn rol en positie in het platform. In hoofdstuk 6 vatten we –als referentie - de resultaten samen van landelijk onderzoek naar het functioneren van RPC's in 23 regio's in het land. We sluiten de evaluatie in hoofdstuk 7 af met de conclusies en ons advies voor een effectieve voortzetting van de samenwerking in het RPCAA.

1 De waarde van het RPCAA

1.1 Hoe kijken de partners tegen het RPCAA aan

Het RPCAA wordt door de deelnemers vooral positief beoordeeld. Een waardevol samenwerkingsverband, waarin veel kracht is verenigd. De overheersende mening is dat de partners elkaar in de loop van de tijd steeds beter kunnen vinden en elkaars taal beter leren verstaan. Door de verschillende invalshoeken van waaruit men werkt vullen partijen elkaar aan, wat tot creatieve oplossingen en nieuwe ideeën leidt, tot de ontwikkeling van nieuwe initiatieven, en het uitvoeren en evalueren van waardevolle pilots. Het RPC biedt ruimte om nieuwe producten en instrumenten te ontwikkelen, die vervolgens bij de ondernemers kunnen worden weggezet.

Betrokkenen hanteren allerlei typeringingen om de waarde van het RPCAA aan te geven: het platform werkt 'als vliegwiel', 'als smeerolie'; anderen noemen de 'mobiliserende', 'faciliterende' en 'conceptualiserende' rol van het RPC. Ook de functies van 'intermediair' en 'makelaar' worden genoemd. Het RPC biedt een aanspreekpunt en kanaliseert signalen. Het gemeenschappelijke doel wordt onderschreven en werkt bindend.

Positief staan de geïnterviewden vooral ten opzichte van de praktische, op uitvoering gerichte insteek. De waarde van het RPC komt in de visie van de veiligheidsmanager vooral tot uiting in de laatste schakel: waar de buurtregisseurs, de winkelstraatmanagers en de consultants van de ondernemersverenigingen actief zijn.

Men is algemeen van mening dat de aanpak van veiligheid door het RPC meer status en daardoor meer prioriteit heeft gekregen. Het RPC geeft de individuele organisaties dekking.

Belangrijk is de opmerking die door een deel van de geïnterviewden werd gemaakt, dat door het RPC de partners veiligheid zijn gaan zien als 'iets van ons allemaal', waarvoor iedereen verantwoordelijk is (en niet alleen de overheid).

Bij dit laatste punt worden, vooral door de partners uit de publieke sector, overigens ook wel kanttekeningen geplaatst. Terwijl het doel is de veiligheid in het bedrijfsleven te verbeteren, is het bedrijfsleven zelf moeilijk in actie te krijgen. Dat betreft niet alleen de individuele ondernemers, maar ook de ondernemersverenigingen en ondersteuningsorganisaties. Het lijkt erop dat de investering vanuit de overheid nog steeds groter is dan vanuit het bedrijfsleven. Een uitzondering wordt gemaakt voor KHN, dat zich actiever toont, evenals Amsterdam City. De ondernemersverenigingen zelf laten echter weten hun uiterste best te doen, maar domweg over niet meer tijd en capaciteit te beschikken om hun inzet te vergroten.

Toch roept dit punt bij sommige partners irritatie op en voor enkele vormt dit een kritisch criterium bij de vraag hoe lang het RPC reden van bestaan heeft. Het kan een struikelblok vormen voor het behalen van de gestelde doelen.

1.2 Wat voegt het RPCAA toe

Belangrijke vraag is natuurlijk, wat de meerwaarde is van samenwerking binnen RPC verband. Waarom niet samenwerken met de nu bekende partners aan een doel dat zij allen onderschrijven, zonder formele organisatie en zonder dure veiligheidsmanager? De meerwaarde van het RPC wordt door alle betrokkenen naar voren gebracht, zij het dat men daarin verschillende accenten legt en deze niet voor alle partijen even groot is.

Allereerst ziet men de *gezamenlijke* aandacht voor veiligheid van de ondernemers als een groot winstpunt. Door de betrokkenheid in het RPC is het bewustzijn dat veiligheid samen moet worden opgepakt gegroeid. Daarbij is er, constateert men, een aanjager en structuur nodig om de verbetering in de veiligheid van het bedrijfsleven tot stand te brengen en de aandacht vast te houden. Door in het RPC samen te werken komen bovendien de verschillende invalshoeken samen, zodat nieuwe aanpakken tot stand (kunnen) komen.

Het RPC heeft bundeling van kennis tot stand gebracht en de informatie uitwisseling tussen de partners wordt algemeen waardevol geacht. Zowel op het niveau van de stuurgroep als op dat van de werkgroepen.

De samenwerking ontlast de (kleinere) gemeenten, die anders veel werk alleen zouden moeten doen. Daar ontbreekt de tijd en capaciteit voor. In dat verband bracht een van vertegenwoordiger van een van de ondernemersverenigingen naar voren dat de benadering via het RPC bij ondernemers bovendien meer vertrouwen wekt dan een benadering via 'de gemiddelde ambtenaar'. Of, zoals een van de anderen het formuleert: "Het RPC heeft meer slagkracht dan een werkgroep vanuit het stadhuis". De veiligheidsmanager vult hierop aan dat door de betrokken partners ook politieke druk kan worden uitgeoefend, wat door een ambtenaar niet kan. De ondernemersverenigingen kunnen bij de gemeente gezamenlijk bovendien meer bereiken dan apart.

Een van de publieke partners noemt in dit verband de link naar Den Haag die het RPC mogelijk maakt. Een lijntje, dat vanuit de gemeentelijke overheid moeilijk te leggen is, zeker voor de kleinere regiogemeenten.

Voor de politie is van groot belang dat door het RPC de veiligheid van de ondernemers ook bij de partners structureel op de agenda blijft staan en continue aandacht krijgt, en dit niet wordt gezien als een taak van alleen de overheid. Dit belang wordt eigenlijk door iedereen onderschreven.

De meerwaarde wordt ook ervaren in het overleg over de aanpak van de criminaliteit, het samen strategie bedenken en het samen beleid bepalen. De structurele aard van de contacten ervaren de partners als waardevol. Zonder RPC zouden hoogstens ad hoc contacten worden gelegd op momenten dat acuut optreden gevraagd is. Het leggen van ad hoc contacten is overigens gemakkelijker in een bestaand netwerk.

De meeste geïnterviewden noemen het belang van de samenwerking in de effectieve aanpak van overvallen. Genoemd is ook de waarde van de jaarplannen, die structuur in de aanpak brengen. Het opzetten van concrete acties, tenslotte, heeft de slagkracht verbeterd.

Voor activiteiten die toch wel worden ondernomen –als voorbeeld wordt het KVO genoemd- kan het RPC ondersteunend werken. Als een KVO niet van de grond komt, kan via het RPC meer druk worden uitgeoefend op uitvoerende partijen op lokaal niveau. Dat helpt.

Ook voor het organiseren van grotere evenementen, het signaleren van trends, het uitzetten van pilots en het ontwikkelen van nieuwe ideeën heeft het RPC meerwaarde. Via het RPC is er meer aandacht voor criminaliteit. Individuele partijen kunnen apart minder voor elkaar krijgen.

Van heel andere aard, maar niet onbelangrijk is het gegeven dat het RPC voor de deelnemers geld ontsluit. Het RPC heeft toegang tot middelen die anders niet beschikbaar zouden zijn. Veiligheidsscans, trainingen, veiligheidspakketten met informatiemateriaal, etc. zijn voor de ondernemers (grotendeels) gratis.

1.3 Wat gaat verloren als het RPCAA ophoudt te bestaan

Om het belang van het voortbestaan van het RPC te peilen, hebben we de betrokkenen gevraagd wat verloren zou gaan als het RPC zou ophouden te bestaan. Alle geïnterviewden zijn van mening dat het RPC een nuttig gremium is en bijna zonder uitzondering ziet men de samenwerking verwateren als het convenant niet zou worden voorgezet. Ondanks het feit dat men elkaar inmiddels beter weet te vinden en er overeenstemming bestaat over het feit dat veiligheid samen moet worden aangepakt, zal het onderwerp bij velen steeds lager op de prioriteitenladder zakken. Zonder RPC is het lastiger om de partners te bereiken en activiteiten af te stemmen en in gang te zetten. Participatie in het RPC zorgt voor continuïteit in de aandacht voor de veiligheid in het bedrijfsleven. Veel activiteiten zullen niet of slechts met grote moeite en veel inzet van eigen middelen tot stand worden gebracht. De benodigde tijd en capaciteit is bij veel betrokkenen onvoldoende aanwezig. Partijen zullen zich weer op hun eigen eilandje terugtrekken en weer alleen vanuit het eigen belang en het eigen perspectief opereren. In de loop van de tijd zal verder door personele wisselingen de aandacht voor de samenwerking wegzakken.

Ook in het perspectief van de veiligheidsmanager ligt veranderen van de samenwerking in het verschiet als het RPC zou ophouden te bestaan. Het gebruik van beschikbare subsidiegelden zal wegvallen en het treffen van maatregelen zal afnemen. Als het RPC stopt is er ook geen gemeenschappelijk werkbudget meer, zodat activiteiten die niet direct een voordeel voor een partij hebben lastig of niet te financieren worden. Te denken valt aan de expertmeetings en de veiligheidspakketten, maar ook aan praktische zaken als nuttige stickers.

Min of meer als uitzondering worden het KVO en KVVU genoemd. Hiervoor is niet perse een platform nodig, hoewel blijkt dat ondersteuning vanuit het RPC in moeizame situaties wel behulpzaam kan zijn om de boel weer vlot te trekken.

2 Samenwerking in stuurgroep en werkgroepen

2.1 Organisatiestructuur

Het RPCAA kent een stuurgroep en twee werkgroepen, een werkgroep Amsterdam en een werkgroep Amstelland. Van de stuurgroep maken, inclusief veiligheidsmanager, elf personen deel uit. De werkgroep Amstelland bestaat uit dertien leden, de werkgroep Amsterdam uit twaalf. Het RPCAA neemt deel aan het landelijk overleg in het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing.

Sinds enige tijd functioneert naast de formele structuur een informele werkgroep 'Communicatie'. Daarin participeren politie, EZ, OOV, KvK en gemeente Amstelveen. Men komt bij elkaar ter voorbereiding van meer algemene activiteiten als een campagne, conferentie of evenement.

Over de organisatiestructuur is men unaniem positief. De opzet in stuurgroep en werkgroepen functioneert goed en men is over het algemeen van mening dat de juiste partijen in het RPCAA vertegenwoordigd zijn. De stuurgroep geeft status aan het RPC en is nodig voor het nemen van besluiten en het zo nodig aanpassen van de aanpak, wat soms consequenties heeft voor de achterliggende organisaties. In de woorden van de veiligheidsmanager: "De stuurgroep is nodig vanwege de breekijzerfunctie en het legitimeren van activiteiten. De stuurgroep functioneert bovendien als een stok achter de deur." Dat wordt door de betrokkenen toegejuicht. Het structureel overleg op topniveau in de stuurgroep over relevante ontwikkelingen, zoals die op het gebied van overvallen, is nodig om tot een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak te komen. In de aanpak van overvallen heeft de stuurgroep een stevigere rol dan zij in eerdere projecten had. Slechts één van de geïnterviewden is van mening dat de stuurgroep weinig toegevoegde waarde heeft.

De Stuurgroep komt 3 à 4 maal per jaar bijeen. Deze vergaderfrequentie bleek niet te volstaan om de actualiteit het hoofd te kunnen bieden. Omdat in Amsterdam veel gebeurt en veel zaken complex zijn, is hier naast de vaste structuur tevens een meer frequent overleg ingevoerd, dat onder de naam '5-hoek' door het leven gaat. Er valt bijvoorbeeld nogal wat te regelen in het kader van het Nazorgplan Overvallen, waaraan alle stadsdelen mee doen. Elke 14 dagen komen politie, EZ, OOV, KvK en veiligheidsmanager bij elkaar om activiteiten af te stemmen, informatie uit te wisselen, en praktische zaken te regelen.

De beide werkgroepen hebben in 2009 5x vergaderd. In de maanden januari t/m mei 2010 is inmiddels 2x vergaderd; totale planning is wederom 5x. In de werkgroepen zitten naast leidinggevendenden ook personen die op uitvoeringsniveau werkzaam zijn. Dat laatste is van belang om de relatie met de uitvoeringspraktijk te leggen. De werkgroepen bereiden de actieplannen goed voor, zodat de stuurgroep over het algemeen snel tot besluitvorming kan overgaan.

Voor sommige partners is de uitvoeringsgerichtheid van het RPC overigens belangrijker dan de exacte structuur waarin dat vorm krijgt. De netwerkstructuur biedt de partners de mogelijkheid om slagvaardig op te treden en doelgericht tot actie te komen. Dat meer en meer acties worden uitgevoerd waarbij een van de partners als 'trekker' optreedt beoordeelt men gunstig. De meningen over het succes hiervan is wel verdeeld. Men zou het prettig vinden als het ook de organisaties uit het bedrijfsleven zou lukken hieraan wat harder te trekken.

Het werkgebied van het RPC valt samen met politieregio Amsterdam-Amstelland. Ook voor enkele andere partners is de regionale opzet van het RPCAA logisch vanuit hun organisatiestructuur. Voor de regiogemeenten is de regionale opzet van betekenis om kracht te kunnen maken. Bovendien kunnen de regiogemeenten profijt trekken van de (complexe) vraagstukken en ervaringen die in Amsterdam zijn opgedaan en de pilots die daar worden uitgezet.

In het interview met de vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam kwam naar voren dat de inbreng van de stadsdelen wordt gemist. Zij spelen een belangrijke rol omdat zij de bestuurslaag vormen die het dichtst op de uitvoeringspraktijk en de ondernemers zitten, en het meest contact met winkelstraatmanagers, parkmanagers en buurtregisseurs hebben. Ook de veiligheidsmanager ziet een meerwaarde in het betrekken van de stadsdelen. Anderen menen dat toevoegen van stadsdeelbestuurders overbodig is, omdat de inzet van de stadsdelen via de centrale inzet van wethouder EZ en burgemeester voldoende is gedekt. Hoe dit punt in de toekomst wordt opgepakt is dus nog in discussie.

Verschillende geïnterviewden zien als zwak punt van het RPCAA dat de afstand tussen het georganiseerde bedrijfsleven en de lokale ondernemers te groot is, waardoor doelstellingen onvoldoende worden behaald.

Omdat het zwaartepunt van de veiligheidsaanpak op het lokale niveau ligt waar uitvoerders gestalte moeten geven aan de doelstellingen van het RPC, ziet de veiligheidsmanager veel in PCA's op lokaal niveau ('mini-pca's') en in Amstelland op gemeentelijk niveau: "Hoe lager het niveau, hoe meer betrokkenheid en mogelijkheden om ondernemers rechtstreeks te beïnvloeden." Daarbij moet er voor worden gewaakt dat de lokale pca's niet te veel afhankelijk worden van tijdelijke en fluctuerende behoeften, maar ook moet voorkomen worden dat er een nieuwe vergaderlaag ontstaat.

Geïnterviewden reageren wisselend op het bestaan van twee werkgroepen. Partners uit de publieke sector toonden zich voorstander van samengaan. Als voordelen noemen zij: het voorkomt dubbel werk, het betekent een efficiëntere tijdsbesteding en de problematiek is zo vergelijkbaar dat samengaan handig en logisch is. Daarbij vindt niet iedereen de effectiviteit van de werkgroep Amstelland optimaal. Samengaan met Amsterdam zou nieuwe impulsen kunnen geven, de betrokkenheid kunnen vergroten en het kwaliteitsniveau kunnen opkrikken. Partners uit de particuliere sector zien minder heil in samenvoeging, of laten zich daar genuanceerd of niet over uit. Tegen samenvoeging is genoemd: de problematiek is te verschillend en voor Amsterdam is er te weinig meerwaarde te halen uit de samenwerking met de regiogemeenten, en de werkgroep wordt te groot.

De veiligheidsmanager ziet wel mogelijkheden in samenvoeging tot één werkgroep. Daarin zouden structureel zo'n 15 leden kunnen participeren en de werkgroep zou kunnen worden samengesteld uit gemeentelijke vertegenwoordigers (Centrale stad, stadsdelen en Amstelland gemeenten), politie, KvK, MKB, HBD en KHN. Daaromheen zou een 'buitenring' gevormd kunnen worden, waarin ORAM, VAZO, FNV, VNO-NCW, Vereniging Amsterdam City, Veban e.a. kunnen participeren. Hun inzet zou kunnen fluctueren al naar gelang de problematiek die wordt aangepakt.

Samenvoeging van de werkgroepen zou in de visie van de veiligheidsmanager vergezeld moeten gaan met het opzetten van de eerder genoemde 'mini-pca's' op lokaal niveau. De centrale werkgroep heeft dan een structurele rol in beleidsondersteuning, en kan de mini-pca's stimuleren en faciliteren. De centrale werkgroep initieert, boort geld aan en begeleidt pilots.

2.2 Samenstelling van stuurgroep en werkgroepen

De samenstelling van de stuurgroep vinden de partners logisch en wordt door alle geïnterviewden positief beoordeeld. In het verleden zijn er veel personele wisselingen geweest, wat de effectiviteit niet ten goede kwam, maar dat lijkt nu gestabiliseerd. Men hecht er aan dat alle partners de bijeenkomsten ook daadwerkelijk bezoeken. Hier en daar wordt een kritische noot gekraakt over de trouw van sommige leden.

Hoewel KHN niet structureel deel uitmaakt van de stuurgroep, wordt een meer frequente deelname van deze organisatie bepleit.

Eén van de geïnterviewden noemt de betrokkenheid van de brandweer wenselijk.

Ook in de werkgroepen is het verloop groot geweest. Ook hier hebben personele wisselingen soms een stagnerend effect gehad. De samenstelling van de werkgroepen is niet altijd optimaal geweest, sommige deelnemers functioneerden niet goed. Het heeft even geduurd voor dat verbeterde. De veiligheidsmanager opteert voor het opstellen van een competentieprofiel voor werkgroepleden, om enige grip te krijgen op de ingebrachte kwaliteit: "Zij moeten ambassadeur van hun organisatie zijn, eigen belangen kunnen verdedigen, in de eigen organisatie dingen voor elkaar kunnen krijgen en ze moeten informatie voor de veiligheidsmanager kunnen ontsluiten. Ze moeten dus van de hoed en de rand weten en de eigen organisatie goed kennen". De veiligheidsmanager, maar ook enkele anderen, stellen vast dat de inzet voor de samenwerking sterk samenhangt met de persoonlijke invulling die partners aan het RPCAA geven. Voor een goed functionerend RPC is een goede vertegenwoordiging dus wel van belang.

2.3 Waardering van de samenwerking

Over de samenwerking laten geïnterviewden zich wisselend uit. Sommigen spraken daar zonder terughoudendheid positief over, anderen uitten zich kritischer. De meest positieve reactie kwam van de veiligheidsmanager. In zijn beleving weten de partners elkaar inmiddels goed te vinden en gebruikt men op een positieve manier elkaars mogelijkheden. Als kracht van het RPCAA noemt hij juist het goede samenspel.

Het is duidelijk dat veel van de energie in de afgelopen jaren in het verbeteren van de samenwerking is gaan zitten. Al met al vinden de meesten wel dat er verbeteringen bereikt zijn, maar volgens sommigen zou dat nog wel een slagje verder kunnen. In de beleving van enkele partners kunnen partijen elkaar nog steeds niet altijd goed vinden, en nog steeds zijn sommige betrokkenen beducht voor de onderlinge wrijving die in de beginjaren de samenwerking nogal getekend heeft. Respect en begrip voor elkaars aanpak is nog niet altijd vanzelfsprekend en bij sommige partners zou er nog steeds een neiging bestaan om de eigen organisatie naar voren te schuiven, met name in het contact met de media. In dit kader werd de bindende en stroomlijnende rol van de veiligheidsmanager naar voren gebracht, zonder wie het volgens sommigen nog steeds snel tot spanningen zal leiden.

De veelvuldige personele wisselingen zouden ook debet zijn (geweest) aan de moeizame totstandkoming van een soepele samenwerking.

Vooraf de partners uit de publieke sector zouden graag zien dat de organisaties uit het bedrijfsleven nog wat meer inzet leveren. Niet in de laatste plaats om de andere partijen betrokken te houden. De vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven zelf geven aan wel meer inzet te willen leveren, maar daartoe de mogelijkheden te missen.

2.4 Het landelijk overleg

Het landelijk overleg wordt gevoerd door de veiligheidsmanager en de Kamer van Koophandel. Vier maal per jaar is er een bijeenkomst. De andere RPC partners hebben weinig zicht op de waarde van de contacten op landelijk niveau. Het idee leeft dat het RPCAA meer aan de andere regio's te bieden heeft dan andersom, omdat relatief veel overvallen in het westen van het land plaatsvinden. Over de aanpak van overvallen op bedrijventerreinen valt wel wat te leren van andere regio's.

De veiligheidsmanager geeft aan dat het landelijke contact informatie oplevert over subsidies en hem aan ideeën voor projecten helpt.

Uit de notulen van de vergaderingen blijkt dat voor de inzet van DNAspray samenwerking met de politie van Rotterdam is gezocht.

3 'Veilig ondernemen doe je samen'

3.1 Introductie van huisstijl en logo

Om de eenheid naar buiten uit te stralen is medio 2009 het logo met handje en de tekst 'Veilig ondernemen doe je samen' geïntroduceerd. In diezelfde periode is de naamsverandering van PCA naar RPCAA doorgevoerd. We hebben begrepen dat er flink wat tijd en energie in is gestoken om dit voor elkaar te krijgen. De meeste geïnterviewden zijn positief over de huisstijl en over de afspraak voortaan via dit logo naar buiten te treden. Vooral de irritaties die werden opgeroepen door de behoefte in het bedrijfsleven om de eigen organisatie te profileren zijn aanleiding geweest voor de ontwikkeling van het logo. De meesten ervaren dat dit neutrale logo ook daadwerkelijk een neutraliserende werking bij de leden heeft. Langzaamaan onderschrijven ook de meeste private partners dat het effectiever is om met één gezicht naar buiten te treden en maken zij meer en meer gebruik van het gemeenschappelijke logo (waarbij zij er overigens vrij in zijn het eigen logo toe te voegen). Het onderstreept naar de ondernemers, naar de media en naar consumenten de eenheid en de samenwerking in de gelederen van het RPCAA. Zoals een van de geïnterviewden zegt: "Door gebruik te maken van het gemeenschappelijk logo maak je zichtbaar dat de stad geeft om veiligheid".

Maar niet iedereen is de mening toegedaan dat de huisstijl goed gebruikt wordt. Sommigen zien tot hun ergernis nog steeds dat (enkele) private partijen de neiging houden de eigen organisatie te profileren. Ook zijn er organisaties die expliciet te kennen geven niet onder het RPC logo naar buiten te (willen) treden.

Waar men elkaar wel in kan vinden is de twijfel of het logo (en in het algemeen het RPCAA) bij ondernemers (en het bredere publiek) bekend is. Daar valt nog een wereld te winnen.

3.2 Communicatie naar buiten toe

Het RPCAA bedient zich, naast de concrete acties in de praktijk, van twee communicatiekanalen naar de buitenwereld toe, een website en een nieuwsbrief. Die buitenwereld betreft primair de individuele ondernemers, maar ook bijvoorbeeld de uitvoerders op lokaal niveau (zoals de winkelstraatmanagers en de buurtregisseurs).

Inmiddels staan alle projecten van het RPC, alsmede de voortgang daarvan, op de website. De geïnterviewden zijn over het algemeen tevreden over de site. Zij zien dit medium overigens meer als informatiebron voor zichzelf dan voor de ondernemers. Men veronderstelt dat ondernemers de RPCAA-site zelfs niet kennen. Van verschillende zijden werd er bovendien op gewezen dat de bedrijfsverenigingen en ondersteunende organisaties ook eigen websites hebben waarop ook informatie over veilig ondernemen is opgenomen en die vaker door de ondernemers worden geraadpleegd.

Ook constateert men een verwarrende overlap met de website veiligamsterdam.nl.

Toch zijn de meesten wel van mening dat de website behouden moet blijven, al moeten tijd en geld niet primair hierin gestoken worden.

Nog wat minder inspirerend vindt men de nieuwsbrief. Deze wordt door de werkgroepleden beperkt gelezen, maar men betwijfelt of ondernemers hier een blik in slaan.

Voor beide media geldt: goed dat het er is, in principe behouden, maar als het gaat om het bereiken van de ondernemers dan is meer succes te verwachten door op ze af te stappen en maatwerk te leveren.

Het RPCAA is bezig met de ontwikkeling van een extranet voorzieningen. Het is inmiddels ingezet in een recent project (DNA-spray) en de ervaring die is opgedaan wijst (volgens de veiligheidsmanager) op activering van verbanden. Overwogen wordt om de faciliteiten structureel te maken en uit te breiden met onder andere een optie om producten te bestellen, instrumenten en documenten op te halen en digitaal de discussie te voeren. Extranet zal ook worden ingezet bij de gebiedsgerichte aanpak overvallen.

4 Belangrijkste successen en resultaten

Om een indruk te krijgen van de behaalde successen is aan de partners gevraagd hoe zij tegen de resultaten van het RPCAA aankijken. Daarop kwamen reacties op twee niveaus, op het niveau van proces en samenwerking en op dat van concrete producten en acties.

We hebben niet gezocht naar een uitputtende beantwoording van de vraag, maar geïnterviewden naar eigen inzicht laten reageren. In dit hoofdstuk is dus niet een totaalwaardering van alle activiteiten opgenomen, maar geven we weer wat spontaan bij de geïnterviewden naar boven kwam.

4.1 Het proces en de samenwerking

De tot stand gekomen publiek-private samenwerking wordt als een van de belangrijkste successen genoemd. Dat wordt verwoord in opmerkingen die verwijzen naar een beter begrip tussen de partners en het verminderen van conflicten tussen overheid en ondernemersorganisaties, het verbeteren van de communicatie rond veilig ondernemen in het algemeen, het hebben van een gezamenlijke focus, het aan de buitenwacht kenbaar maken dat er aan veiligheid wordt gewerkt, de constatering dat straatmanagers en buurtregisseurs nauwer samen werken, de vaststelling dat een meer gezamenlijke, integrale aanpak wordt ingezet, en het bespreekbaar worden dat veiligheid iets van ons allemaal is, waarin iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen en waarin het bedrijfsleven tot mede probleemeigenaar is en wordt gemaakt.

Een belangrijk resultaat vindt men ook dat er nu bij alle partners structureel aandacht is voor veiligheid. Als resultante heeft de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven ook een minder ad hoc karakter gekregen. Als belangrijk succes noemt men verder het praktisch werken en het werken aan concrete en gerichte acties. Daarover uit iedereen zich enthousiast. Ook het uitvoeren van pilots roept waardering op, evenals de ervaring dat via het RPC sowieso meer maatregelen tot stand komen.

Geïnterviewden van de KvK opperden overigens dat het succes van het RPCAA eigenlijk niet alleen via stuur- en werkgroepleden geëvalueerd zou moeten worden, maar ook rechtstreeks bij de ondernemers zelf gepeild zou moeten worden. Als men ergens aan kan geven wat de meerwaarde van het RPC is, is het wel daar.

Uit de notulen van de vergaderingen valt op te maken dat er algemene waardering bestond over de acties die in 2008 zijn uitgevoerd. Ook het actieprogramma voor 2009 werd positief beoordeeld. Het actieprogramma 2010 is door de Stuurgroep geaccordeerd. De veiligheidsmanager heeft voor 2010 een overzichtsplanning van projecten opgesteld. Bij de vergaderstukken is elke keer een doorlopende actie- en besluitenlijst gevoegd. Zowel voor de stuurgroep- als voor de werkgroepvergaderingen. Alle betrokkenen zijn dus inmiddels goed op de hoogte van de activiteiten van het RPC.

Toch bestaat er ook twijfel of de activiteiten van het RPC op lokaal niveau voldoende bekend zijn, zowel bij de ondernemers, als ook bij buurtregisseurs en winkelstraatmanager. Deze twijfel bestaat in elk geval in de regio-gemeenten, maar er zijn meer partijen die aangeven dat de verticale verbanden tussen RPC en de uitvoerders op lokaal niveau verstevigd moeten worden.

Een van de geïnterviewden brengt nog een ander kritiekpunt naar voren. In diens ogen wordt er veel te veel geld en energie gestoken in het ontwikkelen van producten en instrumenten die al ontwikkeld zijn (gewezen wordt bijvoorbeeld op het KVO). Er zou te weinig gebruik worden gemaakt van wat er al op de plank ligt en bij de partners beschikbaar is.

De doelstellingen van het RPCAA zijn over het algemeen niet SMART geformuleerd, waardoor het effect moeilijk te meten is.

Dat de resultaten niet in cijfers uit te drukken zijn – niet alleen is het lastig het onderscheidende effect van het RPC te meten, ook zijn veel acties niet geëvalueerd – lijken de betrokken nauwelijks als een handicap te ervaren. Cijfers vormen voor de partners geen maatstaf voor het succes van het RPCAA. De veiligheidsmanager zegt hierover: “...we werken met aannamen. We nemen aan dat ondernemers door een aantal maatregelen te treffen minder kans op slachtofferschap hebben en dat de vervolgschade af neemt.” Het doel van het RPCAA, aldus de veiligheidsmanager, is het creëren van een gezonder ondernemersklimaat. In dat licht is het bereiken van meer subjectief beleefde veiligheid belangrijker dan de absolute criminaliteitscijfers. De scorekaart ‘Veilig ondernemen in Amsterdam-Amstelland’¹ laat zien dat de subjectieve beleving in de tijd varieert.

Dat de criminaliteit in het bedrijfsleven uit te bannen is, verwacht niemand. En zelfs het *vermindere*n van de criminaliteit zal niet op alle fronten lukken; de hoop is primair gericht op handhaven en stabiliseren. De politie neemt ondertussen wel waar dat de aanpak van de winkelcriminaliteit geresulteerd heeft in een vermindering van winkeldiefstal.

Een grote hindernis voor het bieden van betrouwbare cijfers, maar ook voor nazorg, vormt de geringe aangiftebereidheid van ondernemers. Hierin valt nog weinig verbetering te bespeuren.

Het enige cijfermatige houvast dat het RPCAA heeft ligt opgesloten in de scorekaart ‘Veilig ondernemen in Amsterdam-Amstelland’. De laatste scorekaart is in 2008 verschenen en geeft cijfers van 2007 weer. Cijfermatige ontwikkelingen sinds het in werking treden van het Convenant kunnen dus niet gegeven worden.

De scorekaart 2008 (gegevens 2007) laat in Amsterdam een verbetering in de veiligheidsbeleving in winkelgebieden zien, ten opzichte van 2005 en een verslechtering in de objectieve veiligheid. In Amstelland is de situatie in 2007 zowel subjectief als objectief gunstiger dan in Amsterdam. Vergelijkingen met 2005 kunnen hier niet worden gemaakt omdat de scorekaart voor Amstelland in 2007 voor het eerst is berekend.

Noot 1 ‘Veilig ondernemen in Amsterdam-Amstelland’, scorekaart en ervaringen van ondernemers. De scorekaart is gemaakt in opdracht van het RPCAA (c.q. dienst EZ Amsterdam). De scorekaart laat niet het resultaat van de inzet van het RPCAA zien, maar de algemene trend in de criminaliteit in het bedrijfsleven.

In bedrijvengebieden was in 2007 in Amsterdam een verbetering te zien ten opzichte van 2005 in zowel de objectieve als de subjectieve veiligheid. De cijfers voor Amstelland pakten in beide opzichten nog wat gunstiger uit.

De Regionale Veiligheidsrapportage Amsterdam-Amstelland, waarin de veiligheidssituatie op veel meer gebieden is vastgelegd, geeft meer recente cijfers.

De Regionale Veiligheidsrapportage Amsterdam-Amstelland 2009 laat een afname van 3,5% zien van winkeldiefstal in Amsterdam-Amstelland, ten opzichte van 2008. In 2008 werd nog een toename van 11% geconstateerd ten opzichte van het jaar daarvoor. In het aantal overvallen op ondernemers is in 2009 een stijging van 13,5% te zien ten opzicht van 2008. Dit is fors, maar landelijk steeg dit cijfers zelfs nog sterker (tot meer dan 20%). In 2008 was in de regio Amsterdam-Amstelland sprake van afname. Het aantal aangiften van diefstal/inbraak bij bedrijven en instellingen is ten opzichte van 2008 ongeveer gelijk gebleven.

De veiligheidsmanager is voorstander van meer onderzoek naar de effecten van de acties van het RPCAA. De doelstellingen ten aanzien van de aanpak van de overvalcriminaliteit zijn (voor het eerst) zeer concreet geformuleerd, en zullen dan ook (voor het eerst) wel gemeten gaan worden.

4.2 Concrete resultaten

Hoewel veel energie is gaan zitten in het op gang brengen van goede samenwerking, is er in praktische zin de afgelopen jaren ook wel het een en ander tot stand gebracht.

Genoemd worden de veiligheidsscans, de veiligheidspakketten met checklists en tips, de introductie van de tassenhaak en van DNA-spray, het verruimen van de mogelijkheden van cameratoezicht door ondernemers in de openbare ruimte en de aanpak overvallen (inclusief trainingen en nazorgplan). In het algemeen vindt men het uitvoeren van pilots zinnig. Ook de gebiedsgerichte aanpak wordt als succesformule gezien.

De veiligheidstrainingen worden als goed instrument naar voren gebracht, maar daaraan wordt toegevoegd dat deze nog te weinig worden bezocht. Uitzondering vormt de horecasector, waar de activiteit groter is.

Ook wordt door een aantal geïnterviewden het succes van de Conferentie Aanpak Overvallen (april 2010) genoemd, hoewel niet iedereen dergelijke brede activiteiten even effectief acht. Twijfel betreft de onvermijdelijke vrijblijvendheid en algemeenheid van dergelijke bijeenkomsten. Direct aanspreken en maatwerk leveren is een effectievere manier om de ondernemers te bereiken en te mobiliseren.

Het 'Nazorgplan STOP overvallen' wordt alom gewaardeerd. Na de eerste pilot wordt de aanpak over alle stadsdelen en de regiogemeenten uitgerold. In februari 2010 zijn 2 expertmeetings 'Overvalpreventie' georganiseerd voor straatmanagers, ondernemersverenigingen en ondernemershuizen. Vanwege de zorg over het toenemend aantal overvallen is in maart 2010 een extra

stuurgroepvergadering ingelast ter bespreking van de aanpak die is vastgesteld door de Beheersdriehoek².

In de ogen van de veiligheidsmanager moet er nog een succes aan het rijtje worden toegevoegd: door het RPCAA wordt er veel meer aanspraak gemaakt op de beschikbare subsidie van de gemeente ('Veilig Ondernemen'). De veiligheidsmanager geeft als positief punt voorts nog aan dat de jaarlijks door de werkgroepen opgestelde actieplannen daadwerkelijk worden gehaald.

Door enkele geïnterviewden werd ook het KVO als succes benoemd. Het KVO is echter geen door het RPC ontwikkeld instrument en de vraag is dus vooral of er méér KVO's zijn uitgevoerd dan zonder het RPCAA het geval zou zijn. Dat blijkt moeilijk aan te geven. De ervaring heeft wel geleerd dat het RPC kan wel behulpzaam zijn bij het gemakkelijker introduceren en op gang brengen van een KVO in gebieden waar het moeite kost dit van de grond te krijgen. Het RPC meldt ook KVO-gebieden aan bij het HBD.

Er zijn ook zaken die niet goed van de grond komen, zoals de uitvoering van SODA (Stichting OverlastDonatie). Het instrument is mede door het PCA ontwikkeld en de uitvoering is aan de lokale initiatiefnemers overgelaten. Wat betreft de uitvoering stellen de RPC-werkgroepen zich, naar de mening van de veiligheidsmanager, tot op heden niet actief op.

Volgens informatie van de veiligheidsmanager wijst evaluatie in bijvoorbeeld regio Utrecht uit dat de uitvoering veel sterker georganiseerd moet worden, dan nu in Amsterdam-Amstelland het geval is. Er is een stevige lokale infrastructuur nodig om het instrument beter uit de verf te laten komen.

Andere onderwerpen die om extra aandacht vragen zijn de (beperkte) aangiftebereidheid van de ondernemers en het opheffen van de belemmeringen voor de uitwisseling van privacygevoelige informatie tussen de deelnemers van het RPC.

Tot slot werd door een van de geïnterviewden naar voren gebracht dat om meer resultaten te boeken, de aanpak meer risicospecifiek, probleemspecifiek en doelgroepspecifiek zou moeten zijn. Om dit vorm te geven zou meer vanuit een netwerkstructuur gewerkt moeten worden.

Verskillende partners geven aan dat er meer gefocust moet worden op minder activiteiten om versnippering van aandacht, geld en energie te voorkomen.

4.3 Actieprogramma 2010

Voor 2010 is een actieprogramma opgesteld dat concreter is en waarvan de voortgang en het resultaat beter geregistreerd kan worden dan in vorige jaren het geval was.

Het Actieprogramma RPCAA 2010 berust op vijf onderdelen:

- 1 preventie
- 2 opsporing
- 3 nazorg
- 4 communicatie
- 5 onderzoek en monitoren

Noot 2 Korpsbeheerder (burgemeester Amsterdam), korpschef (Hoofdcommissaris van politie) en de fungerend hoofdofficier van justitie (Leidinggevende Openbaar Ministerie).

Het Actieprogramma geeft aan welke instrumenten worden ingezet/welke acties worden uitgevoerd, op welke ondernemers de actie is gericht en wie de trekker is.

Aan het Actieprogramma is een document voor voortgangsbewaking gekoppeld. Hierin staat welk eindresultaat wordt beoogd en wanneer het gereed moet zijn.

5 De veiligheidsmanager

5.1 Rol, positie en functie invulling

In de opdrachtformulering is gevraagd de sterke punten en de knelpunten in het functioneren van de veiligheidsmanager in kaart te brengen. Opmerkelijk is dat geïnterviewden op een enkele uitzondering na alleen maar sterke punten naar voren brengen.

Men is unaniem van mening dat de veiligheidsmanager functioneert volgens de functieomschrijving die bij zijn aanstelling van kracht was. Er wordt door menigeen een beeld geschetst waarin het RPCAA weinig kans van slagen heeft zonder zijn inspanningen. Geroemd worden zijn bindende rol, zijn zorg voor samenhang, de wijze waarop hij mensen/organisaties betreft en enthousiasmeert, de manier waarop hij partijen tot elkaar weet te brengen, de samenwerking stimuleert en op momenten van spanning de verbindende factor is. Zijn grote betrokkenheid wordt gewaardeerd, evenals zijn motiveerende en initiërende inzet. Hij vormt het centrale aanspreekpunt, is toegankelijk en bereikbaar, heeft veel nuttige contacten bij overheid en bedrijfsleven en goede ingangen bij alle partners. Hij opereert handig, stroomlijnt de samenwerking en weet op de juiste manier en op de juiste plek iedereen bij de les te houden. Hij signaleert kansen, zorgt dat dingen ontstaan, pakt zaken op en waar ondersteuning nodig is helpt hij partijen verder. Hij bewaakt de voortgang van activiteiten en verzorgt de rapportage.

De veiligheidsmanager wordt gezien als de centrale, verbindende schakel in het RPCAA.

In de interviews kwam naar voren dat de huidige veiligheidsmanager niet alleen zijn functie goed vervult, maar dat hij ook als persoon zeer gewaardeerd wordt.

Alle betrokkenen vinden zijn onafhankelijke positie belangrijk. De veiligheidsmanager is 'van en voor iedereen'. Gecombineerd met zijn mogelijkheid alle aandacht op de veiligheid voor ondernemers te richten, wat geen van de individuele partners kan bieden, zien bijna alle geïnterviewden hem als onmisbaar voor het voortbestaan van het RPC.

Toch plaatst de gemeente Amsterdam ook kritische kanttekeningen bij zijn functioneren. Men zou graag iemand hebben met een sterkere politieke antenne. Daarnaast constateert de gemeente dat de veiligheidsmanager lastig is aan te sturen. Men voegt hieraan toe dat de gemeente, nu het overleg goed functioneert, meer een programmamanager nodig heeft dan een veiligheidsmanager. De veiligheids/programmamanager zou zich minder met de uitvoering moeten bemoeien en een strakkere lijn moeten uitzetten bij de keuzes voor de activiteiten die het RPCAA onderneemt.

Als de partij die verreweg het grootste deel van de personele kosten dekt (veiligheidsmanager plus secretariaat) is de gemeente Amsterdam bovendien van mening dat in deze tijden van bezuiniging naar een andere oplossing gezocht moet worden. De extern aangetrokken veiligheidsmanager legt

een groot beslag op het beschikbare budget.

Een van de andere partners – die in de huidige veiligheidsmanager wel als programmamanager ziet - stelt voor de uitvoerende taken die hij nu ook nog op zich neemt bij een assistent onder te brengen (zoals in Kennemerland gebeurt), zodat voor het programmamanagement een contract voor minder uren kan worden opgesteld.

5.2 Wat gaat verloren als de functie van VM vervalt

In de ogen van de meeste geïnterviewden gaat er veel verloren als de veiligheidsmanager zou vertrekken. Dat een andere persoon deze rol ook goed kan vervullen willen zij wel geloven, maar de functie als zodanig zou niet opgeheven moeten worden.

Bijna allen zien het RPC en de aandacht voor veiligheid langzaam verwatere[n] en het samenwerkingsverband instorten als de veiligheidsmanager wegvalt. Er blijft een aanjager en coördinator nodig. Alleen voor de politie is veiligheid een fulltime job. Men verwacht dat er geen initiatieven meer zullen worden genomen en er hooguit tijdelijk nog een praatgroep overblijft, waarna ook dat verzandt.

Invulling van de functie door een van de partners ziet men over het algemeen niet als een goede oplossing. Men is beducht voor belangenverstrengeling met de achterliggende organisatie. Alleen de gemeentelijke vertegenwoordigers, zowel uit Amsterdam als uit Amstelland geloven er in dat met goede afspraken en voorwaarden een van de partijen de rol van veiligheidsmanager/programmamanager kan invullen. Alle anderen zien het verlies van onafhankelijkheid en/of het ontbreken van tijd en kennis als belemmerende factoren. Om de ondernemers te bereiken zou een onafhankelijk persoon sowieso de beste kansen hebben. Ambtenaren hebben moeilijk toegang. Twee geïnterviewden kunnen zich voorstellen dat iemand (van de beleidsafdeling van) de politie deze rol zou kunnen invullen.

De veiligheidsmanager zelf voorziet dat bij het wegvallen van zijn functie de regiogemeenten zullen afhaken, gezien de dominantie van Amsterdam. In zijn visie zullen de Amsterdamse partners het nog wel even volhouden, maar ook daar ziet hij een groot risico dat de aandacht uiteindelijk verslapt en het samenwerkingsverband uiteen valt.

De veiligheidsmanager vraagt zich tevens af wie de vergaderingen zal voorbereiden, wie de website beheren, extranet beheren, de nieuwsbrieven verzorgen, de relaties onderhouden, mee zal denken met alle partijen, zaken aan zal zwengelen die niet direct het eigen belang dienen, etc. “Wie is zo vasthoudend en heeft zoveel drive, want het gaat allemaal niet vanzelf.” De veiligheidsmanager vraagt zich tot slot af of er bij alle partners wel voldoende inzicht en betrokkenheid aanwezig is als het om (de aanpak van) veiligheid gaat.

6 Vergelijking met andere RPC's

Het is lastig het functioneren van het RPCAA te spiegelen aan de andere RPC's die in het land actief zijn. Informatie over andere RPC's is nauwelijks beschikbaar of de opzet is zodanig anders dat zinvolle vergelijkingen niet te maken zijn.

In 2006 is landelijk onderzoek verricht naar het functioneren van de – op dat moment 23 - RPC's³. 11 RPC's werkten met een stuurgroep (of bestuur) plus een werkgroep; 12 RPC's waren ongedeeld en werkten bijvoorbeeld alleen via project- of werkgroepen.

Naar voren kwam onder andere dat:

- RPC's zonder onderscheid tussen stuurgroep en werkgroepen iets succesvoller waren;
- RPC's met vooral hogere functionarissen iets minder resultaat hadden;
- RPC's met een voorzitter uit het bedrijfsleven (iemand uit een gezaghebbende onderneming/een gezaghebbend persoon) iets meer resultaat hadden.

Als voornaamste doel van een RPC werd vaak het realiseren van de publiek-private samenwerking genoemd. Ook de makelaarspositie van het RPC kwam frequent naar voren. Als tweede doel kwam het ondersteunen (niet het leiden) van zo veel mogelijk projecten naar voren.

In 2006 bleek in veel RPC's sprake van een relatief grote inzet en financiering door de Kamer van Koophandel en de politie. Gemeenten en ondernemers investeerden maar in geringe mate.

In 12 van de 23 RPC's was een vaste projectleider aangesteld. In deze regio's trad in 10 gevallen de politie als werkgever op. De helft van de vaste projectleiders werkten fulltime voor het RPC. Slechts in twee gevallen was de inzet minder dan een halve fte. Vier van de 12 hebben een externe projectleider ingehuurd voor ½ fte of meer. De betrokkenen in het onderzoek waren van mening dat de beschikbare fte en het hebben van een vaste projectleider in positieve zin bijdroeg aan het succes van het RPC. De opstellers van het onderzoeksrapport concluderen dan ook dat een vaste projectleider met minimaal een halve fte cruciaal is voor het goed functioneren van een RPC.

Als gekeken wordt naar de betrokkenheid bij projecten dan blijkt dat publieke partijen vaker betrokken zijn dan private. Een deel van de partners bracht naar voren dat ondernemers en ondernemersorganisaties meer zouden moeten bijdragen. De wens voor een grotere bijdrage van gemeenten is echter nog groter.

Als belangrijkste resultaten van de RPC's kwamen de 'kortere lijnen' naar voren; men heeft elkaar leren kennen en kan elkaar gemakkelijker vinden. Vooral publieke partijen hebben een beter beeld gekregen van wat er bij

Noot 3 'Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing, een evaluatie', Bureau Driessen, 2006.

private partijen speelt. In de helft van de RPC's leefde de veronderstelling (of soms de wetenschap) dat ondernemers zich gesterkt voelen door het bestaan van het RPC. Door het bestaan van de RPC's zouden meer KVO's worden gerealiseerd.

7 Samenvattende conclusies en advies

7.1 Het antwoord op de vragen

In dit laatste hoofdstuk vatten we de bevindingen uit de interviews samen. Eerst geven we een beknopt antwoord op de onderzoeksvragen. We hante- ren daarbij de structuur van de vraagstelling. In de volgende paragraaf kop- pelen we daar ons advies voor de toekomst aan vast.

- *Hoe verloopt de samenwerking en communicatie tussen de betrokken organisaties in de stuurgroep en in de werkgroepen?*

Na een moeizame startperiode verloopt de samenwerking nu over het alge- meen redelijk tot goed. De partners zijn van mening dat zij elkaar doorgaans weten te vinden en de samenwerking wordt als een van de succespunten van het RPCAA naar voren gebracht. Er zijn veel minder conflicten tussen overheid en ondernemersorganisaties dan voorheen, er is steeds meer een gezamenlijke focus en veiligheid is meer een verantwoordelijkheid van alle betrokkenen geworden. Dit geldt zowel voor de stuurgroep als voor de beide werkgroepen.

We hoorden echter ook kritische geluiden. Volgens sommige partners kan de samenwerking nog wel wat beter, kunnen nog steeds niet alle partijen elkaar goed vinden (stuurgroep) en is stroomlijning door de veiligheidsma- nager nog steeds noodzakelijk om spanningen te voorkomen. Respect en begrip voor elkaars werk is nog niet altijd vanzelfsprekend.

- *Hoe wordt de samenstelling van stuurgroep en werkgroepen beoordeeld? Ontbreken bepaalde organisaties, bijvoorbeeld stadsdelen?*

Naar de mening van de meeste geïnterviewden zijn de juiste organisaties in stuurgroep en werkgroepen vertegenwoordigd. Gemeente Amsterdam mist de participatie van de stadsdelen. Een visie die door de veiligheidsmanager wordt gedeeld. Daarnaast is door verschillende partijen naar voren gebracht dat een meer structurele deelname van KHN in de stuurgroep wenselijk is. Men heeft veel last gehad van personele wisselingen, zowel in de stuur- groep als in de werkgroepen. Dat is de continuïteit niet ten goede gekomen. Momenteel is er sprake van een redelijk stabiele situatie.

De inzet voor de samenwerking hangt niet alleen samen met het belang dat de organisaties aan het onderwerp veiligheid hechten, maar ook met de persoonlijke betrokkenheid en de persoonlijke invulling die men aan het RPCAA geeft. Naar de mening van de veiligheidsmanager is de personele invulling in de werkgroepen niet altijd optimaal (geweest). Hij stelt voor een competentieprofiel op te stellen zodat binnen de organisaties een betere selectie kan worden gemaakt. De werkgroepleden moeten de eigen organi- satie goed kennen en informatie kunnen ontsluiten; zij moeten zowel de belangen van de eigen organisatie in het oog houden als zaken binnen de eigen organisatie tot stand kunnen brengen.

Een vraagpunt is op dit moment het bestaan van twee werkgroepen. Meningen over al dan niet samenvoegen lopen uiteen. Over het algemeen zijn de partners uit het publieke domein vooral voorstander van samenvoeging, uit oogpunt van efficiëntie en de meerwaarde die dat voor de regiogemeenten heeft. De andere partners nemen een minder duidelijk standpunt in.

- *Heeft de rol van de veiligheidsmanager vorm gekregen zoals omschreven in het convenant en de functieomschrijving? Wat zijn de sterke punten in de uitvoering van zijn werkzaamheden en wat zijn de knelpunten?*

Alle geïnterviewden zijn lovend over de invulling die de veiligheidsmanager aan zijn functie geeft. Als sterke punten worden vooral zijn verbindend vermogen naar voren gebracht, zijn grote betrokkenheid en zijn motiverende en ondersteunende rol. Hij heeft een breed netwerk en goede ingangen bij alle partijen. Zijn initiërende kracht wordt sterk gewaardeerd. De waardering betreft zowel de functionele als de persoonlijke inzet. Zijn onafhankelijke positie is in de ogen van de meeste deelnemers van groot belang.

Men is bijna unaniem van mening dat de veiligheidsmanager cruciaal is voor het voortbestaan van het RPCAA.

Knelpunten zijn alleen naar voren gebracht door de gemeente Amsterdam.

Behalve het feit dat de huidige functie een dure oplossing is (voor een belangrijk deel door Amsterdam gefinancierd), is men van mening dat de veiligheidsmanager over te weinig politieke voelhoorns beschikt en meer als programmamanager zou moeten functioneren.

- *Is het convenant een goed hulpmiddel om de samenwerking tussen de publieke en private organisaties vorm te geven? Is de rol van de betrokken organisaties duidelijk en hoe wordt deze rol gewaardeerd?*

De doelstelling van het RPCAA, zoals in het convenant omschreven, wordt algemeen onderschreven. Veiligheid in de ondernemerswereld is in de loop der tijd steeds meer een thema geworden waarin alle partijen hun verantwoordelijkheid erkennen en zien dat zij voor het behalen van de doelstelling elkaar nodig hebben. Het convenant speelt een gunstige rol bij het focussen van de aandacht en heeft er toe bijgedragen dat de samenwerking tussen de publieke en private partijen soepeler verloopt.

De partners hebben in de afgelopen periode meer geleerd over wat zij van elkaar kunnen verwachten en voor elkaar kunnen betekenen. Wel kan nog winst behaald worden in de onderlinge afstemming van activiteiten en benutting van de beschikbare instrumenten en producten die al bij de partners op de plank liggen.

Over de vraag of het RPCAA moet blijven bestaan is men het eens: ja. Het is nu tijd om de vruchten te plukken van de jarenlange inspanning om de samenwerking vorm te geven. De meeste betrokkenen zijn van mening dat het RPCAA ook geen ingrijpende veranderingen behoeft om verder te kunnen gaan (sommigen zeggen zelfs: vooral niets veranderen nu).

Er zijn echter ook geïnterviewden die daar voorwaarden aan verbinden.

Voor de partners uit de publieke sector vormt de inzet van het bedrijfsleven een cruciale factor voor een succesvol vervolg. Men zou graag zien dat de ondernemersorganisaties zich nog wat daadkrachtiger zouden inzetten om

de individuele ondernemers te bereiken en te mobiliseren. Voor sommige partners is dit een absolute voorwaarde voor duurzame samenwerking. Termijnen die worden genoemd lopen uiteen: een periode van 2 à 3 jaar; de huidige coalitieperiode; afhankelijk van de behaalde resultaten.

In het huidige convenant is de doelstelling van het RPCAA ruim geformuleerd. Hoewel is gesteld dat in de veiligheidsprogramma's 'meetbare doelen' worden geformuleerd, blijken deze zelden SMART omschreven te zijn en de resultaten nauwelijks of niet gemeten te worden. Zelfs de mate waarin ondernemers worden/zijn bereikt is niet zichtbaar.

- *Hoe wordt het werken met de huisstijl beoordeeld?*

De meeste betrokkenen vinden de introductie van het logo 'Veilig ondernemen doe je samen' waardevol. Het geeft het RPCAA een gezicht naar buiten, het straalt eenheid uit en is een middel om de neiging de eigen organisatie te profileren in bedwang te houden. De introductie is succesvol en helpt het eigenbelang los te laten. De wrijving die daarover bestond is daarmee zeker afgenomen, hoewel niet volledig uitgebannen. Een van de partners geeft expliciet aan niet naar buiten te willen treden onder het gemeenschappelijk logo (en dat als landelijke organisatie ook niet te kunnen).

Men is overigens algemeen van mening dat waarschijnlijk (nog steeds) weinig ondernemers het RPCAA kennen en ook de bekendheid van het logo gering is. De rol en functie van RPCAA moet dus beter worden uitgedragen. Bij de ondernemers, maar ook bij buurtregisseurs en winkelstraatmanagers. Daarvoor kan nog beter gebruik worden gemaakt van de media.

7.2 Aanbevelingen voor de toekomst van het RPCAA

De opdrachtgever heeft DSP-groep ook gevraagd advies te geven over de continuering van het RPCAA, de toekomstige invulling van het convenant en de toekomstige invulling van de rol en taken van de veiligheidsmanager. We structureren ons advies in vier aandachtspunten:

- Continuering van het RPCAA
- Activiteitenpakket
- Organisatiestructuur
- Rol en taken veiligheidsmanager

Continuering van het RPCAA

Aanbeveling 1

Uit de evaluatie komt duidelijk naar voren dat het zinvol is het RPCAA voort te zetten. Nu de samenwerking vorm heeft gekregen kunnen hiervan de vruchten worden geplukt.

Aanbeveling 2

Concrete resultaten zijn nu nog slechts beperkt zichtbaar. Doelen en activiteiten dienen in een nieuw convenant beter meetbaar te worden geformuleerd. We bevelen aan na twee tot drie jaar een nieuwe evaluatie uit te voeren om te bepalen of er voldoende resultaat is geboekt. Voortzetting van de samenwerking moet kunnen worden gelegitimeerd door daadwerkelijke verbetering van de veiligheid. Dat betekent dat de veiligheidsbeleving verbeterd moet zijn en het criminaliteitscijfer moet zijn gedaald.

Aanbeveling 3

Resultaat moet ook zichtbaar zijn in een toenemende activiteit van de individuele ondernemers om preventieve maatregelen in de eigen onderneming uit te voeren. We nemen daarom de suggestie van een van de betrokkenen over om op kortere termijn een onderzoek onder de ondernemers uit te voeren. Dat geeft richting aan de projecten en activiteiten van het RPCAA en is tegelijkertijd een middel om de doelgroep(en) te activeren.

Aanbeveling 4

Voorwaarde voor (duurzame) continuering is een actieve inzet van alle partijen. Realistische verwachtingen over de (soms beperkte) mogelijkheden van de bedrijfsverenigingen en ondernemersorganisaties zijn van belang om teleurstellingen te voorkomen. We bevelen aan dit punt nog eens expliciet op tafel te leggen en wederzijds uit te spreken wat de verwachtingen en de mogelijkheden zijn. Het is raadzaam in het nieuwe convenant de rol en tijdsinvestering van de partners explicieter te omschrijven.

Het is daarnaast aan te bevelen om niet alleen in algemene zin over mogelijke inzet te spreken, maar bij alle projecten en activiteiten duidelijk te benoemen welke inzet haalbaar is.

Activiteitenpakket

Aanbeveling 5

Wat betreft het activiteitenpakket zou het RPCAA zich vooral moeten laten leiden door inzicht in de vraag welke activiteiten het meest effectief zijn om de ondernemers te bereiken. Er is nu sprake van een veelheid aan activiteiten, waardoor een grote kans op versnippering van energie en verwatering van betrokkenheid ontstaat. We adviseren om te focussen op twee of drie speerpunten, waarop de energie en beschikbare middelen primair worden ingezet. Daarnaast dient ruimte te blijven voor het inspringen op de actualiteit. Bij elke voorgenomen actie moet worden gezien of die past in de doelstellingen zoals in het convenant omschreven. Acties dienen doelgericht te worden geformuleerd.

Aanbeveling 6

Het verder ontwikkelen van extranet bevelen we zeer aan. Het biedt de projectteams een communicatiekanaal (en toegang tot kennis, producten en instrumenten) en ontlast de veiligheidsmanager.

Aanbeveling 7

We raden aan de nieuwsbrief te beperken tot mededelingen over nieuwe onderwerpen of aandachtspunten, die op de site worden geplaatst met een link naar dat artikel, en verder voor alle relevante informatie de website te gebruiken. Bij specifieke acties kan gerichte informatie naar de ondernemers worden gestuurd, maar dit kan via de ondernemersorganisaties verlopen.

Organisatiestructuur

Aanbeveling 8

De basisstructuur in de vorm van stuur- en werkgroep(en) moet in stand worden gehouden. Daarbij adviseren we om uit oogpunt van efficiëntie de beide werkgroepen samen te voegen. Naast de vaste structuur is het mogelijk op projectbasis kleinere werkgroepen te vormen die specifieke onderwerpen ter hand nemen.

Aanbeveling 9

Het toevoegen van een vertegenwoordiger namens de stadsdelen (zowel op stuurgroep- als op werkgroepniveau) is belangrijk om de relatie tussen RPC en uitvoerders op lokaal niveau te versterken. Deze persoon is verantwoordelijk voor het overleg met zijn/haar collega's uit de andere stadsdelen. Om te voorkomen dat een nieuwe vergaderlaag in het leven wordt geroepen, wordt hiervoor bij voorkeur aangesloten op een bestaand overleg. Ook de vijf regiogemeenten kunnen in de werkgroep worden vertegenwoordigd door een ambtenaar uit een van de vijf gemeenten.

Aanbeveling 10

De afstand van werkgroep tot het lokale niveau is te groot om de betrokkenheid van ondernemers in voldoende mate te vergroten. Daarom is het van cruciaal belang dat deze taak bij lokale functionarissen, zoals managers van winkelgebieden of buurtregisseurs wordt belegd. Dat zou structureler georganiseerd moeten worden. Deze lokale functionarissen moeten gaan functioneren als intermediair tussen werkgroep(leden) en ondernemers(organisaties) op lokaal niveau.

Toekomstige invulling van de rol en taken van de veiligheidsmanager

Aanbeveling 11

Nu de samenwerking goed vorm heeft gekregen, instrumenten en faciliteiten structureel beschikbaar zijn en de verantwoordelijkheid voor uitvoerende activiteiten meer over de partners wordt verdeeld kan het RPCAA functioneren met minder intensieve ondersteuning. We adviseren om, na een overgangsfase van een half jaar, de functie van de veiligheids-/programma-manager te beperken tot maximaal 0,5 fte.

Aanbeveling 12

We bevelen daarbij aan voor de veiligheids-/programmamanager een aangescherpt functieprofiel op te stellen. Kerntaken van de manager zijn:

- Het jaarlijks tot stand brengen van een plan van aanpak met een strak omliggend programma, waarin keuzes zijn gemaakt en prioriteiten gesteld.
- Het aanjagen van de verantwoordelijken voor de uitvoering van de activiteiten, het bewaken van de voortgang en het verzorgen van de rapportages hierover.
- Zorg dragen voor het in beeld brengen en monitoren van de resultaten.
- Het verder opzetten van extranet.

De veiligheids-/programmamanager dient een politieke antenne te hebben. De veiligheids-/programmamanager moet geen tijd besteden aan de uitvoering van activiteiten.

We adviseren om de dagelijkse aansturing van de veiligheids-/programmamanager door het RPC (de stuurgroep) te delegeren aan de gemeente Amsterdam (EZ/OOV).

Aanbeveling 13

We adviseren om naast de veiligheids-/programmamanager een vast secretariaat in te stellen, dat zo veel mogelijk van de administratieve en praktisch ondersteunende werkzaamheden uitvoert. Het secretariaat zou in maximaal 0,5 fte moeten worden ondergebracht.

Het secretariaat zou ook de website moeten onderhouden, evenals het extranet, zodra dat goed is opgezet. Ook bij andere administratieve werkzaamheden als budgetbeheer en het organiseren van de vergaderingen zou de veiligheids-/programmamanager zo veel mogelijk ondersteuning moeten krijgen van dit secretariaat.

Aanbeveling 14

Om de personele kosten te beperken kan een oplossing worden gevonden door de veiligheids-/programmamanager en/of secretariële ondersteuning onder te brengen bij de gemeente Amsterdam. Als de partners toch kiezen voor een onafhankelijke invulling van deze functie, dan zal de bijdrage van de partners omhoog moeten.

Bijlagen

Bijlage 1 Geïnterviewde leden van het RPCAA

Gemeente Amsterdam

Dhr. L. Asscher
Mw. E. Veul
Mw. M. Specker

Gemeente Diemen

Mw. A. Koopmanschap
Dhr. P. van der Meer

Gemeente Amstelveen

Dhr. R. van der Laan

Politie

Mw. K. van der Ploeg
Mw. I. Kamst-Duteweerd

Openbaar Ministerie

Dhr. H. Bolhaar
Mw. I. Braakhuis

Kamer van Koophandel

Dhr. H. Hanselaar
Dhr. T. Geuzendam

MKB Amsterdam

Dhr. M. van der Horst
Dhr. D. Kloosterziel

HBD

Dhr. M. Duijn

KHN Amsterdam

Mw. R. Krijger

VNO-NCW

Mw. Tiel

Veiligheidsmanager

Dhr. P. Hammecher

Bijlage 2 Lijst met documenten

Evaluatie Platform Criminaliteitsbeheersing Amsterdam (PCA), B&A Groep, oktober 2004

Profiel Veiligheidsmanager Platform Criminaliteitsbeheersing Amsterdam-Amstelland

Gespreksverslag van de evaluatie van de Veiligheidsmanager (dec 2008)

Handreiking oprichting Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing, NPC, 2002

Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing, een evaluatie, Bureau Driessen, 2006

Notulen vergaderingen Stuurgroep, januari 2008 – maart 2010

Notulen vergaderingen Werkgroep Amsterdam, maart 2009 – april 2010

Notulen vergaderingen Werkgroep Amstelland jan 2009 – jan 2010

Diverse bijlagen bij de vergaderstukken, waaronder:

- Voortgangsverslagen en –rapportages 2008 en 2009
- Doorlopende besluitenlijst Stuurgroep en Werkgroepen
- Inhoudelijke notities over projectplannen en acties

Actieprogramma RPCAA 2010

Plus 'Opzet voortgangsbewaking activiteitenplan 2010'

Diverse Notities van de veiligheidsmanager voor de vergaderingen van Stuurgroep en Werkgroepen

Jaarverslag 2008: Overzicht realisatie Actieprogramma 2008 en financiële verantwoording

'Overdrachtsdocument voor het programma-akkoord 2010-2014'

'Veilig ondernemen in Amsterdam-Amstelland', Scorekaart en ervaringen van ondernemers, dienst O+S, februari 2008.

Regionale Veiligheidsrapportage Amsterdam-Amstelland 2009, directie OOV, gemeente Amsterdam maart 2010.